

HET HAARDGELD TE OOSTENDE IN 1533, HAAR INWONERS EN HUN SOCIALE STRATIFICATIE

door Dr. J. MERTENS

In de jaren 1530 en 1532 hadden de kusten van de lage landen zwaar te lijden door overstromingen. Deze overstromingen zijn niet onbekend, o.m. door de studies van M.K.E. Gottschalck en C. Dekker (1). Bronnenmateriaal voor de studie van deze overstromingen werd vooral door M. Baelde uitgegeven (2). Uit de ter beschikking staande gegevens zou men de indruk kunnen krijgen dat onze kust minder van de overstroming te lijden had, maar in het archief is nog materiaal aanwezig dat deze overstromingen en hun nasleep belicht. Hieronder bevindt zich een rekening door Inghelram van Bambeke over het beheer van de gelden voor het herstellen van de dijken te en in de omgeving van Oostende (3). Uit deze rekening blijkt hoeveel geld voor al de te verrichten werkzaamheden nodig was en hoeveel bronnen van inkomsten men moest aanspreken. Naast overheidssubsidies en toelagen, naast indirecte belastingen, werd ook een directe belasting op het aantal haarden geheven en werden leningen aangegaan. Een aantal inwoners blijken zelfs schenkingen te hebben gedaan om hun stad te redden (4). Men weet dat te dien tijde een « oud » en een « nieuw » Oostende bestond, maar de stormvloed van 1530 schijnt wel de definitieve bevestiging van het lot van de oude stad te hebben ingehouden. Een rapport van 17 november 1530 vermeldt immers de inundatie van de oude stad (5) waar in 1527 nog 260 communicanten woonden (6) maar waarover in de hier gebruikte tekst met geen woord wordt gerept.

De haardbelasting heeft betrekking op 443 nominatim opgesomde personen die allen samen voor ongeveer 1.170 haarden betalen. Het lijkt ons verantwoord de lijst van deze personen hier te laten afdrukken : dit kan voor anthroponymie en genealogie van belang zijn (7). Verder kan mogelijk

-
- (1) M.K.E. GOTTSCHALCK, *Historische geografie van westelijk Zeeuws-Vlaanderen*, deel II. Assen, 1958. — C. Dekker, *Zuid-Beveland. De historische geografie en de instellingen van een Zeeuws eiland in de middeleeuwen*. Assen, 1971.
 - (2) M. BAELDE, *Onbekende bronnen over de stormvloed van 1530*, Handelingen van het Genootschap voor Geschiedenis « Société d'Emulation » te Brugge, CIII, 1966, blz. 65-86.
 - (3) Algemeen Rijksarchief, Rekenkamer 27.797 - 27.798. Wij hopen er ooit nog eens uitvoerig op terug te komen en dit materiaal, tenminste gedeeltelijk, te kunnen uitgeven.
 - (4) Algemeen Rijksarchief, Rekenkamer 27.797 f° 20 r°-v°. Zie bijlagen
 - (5) M. BAELDE, *op. cit.*, vermeldt bij de « parties inundées en Flandre » : « ... item, la viese ville d'Ostende et est la nouvelle ville en grand danger... ».
 - (6) Rijksarchief Brugge, Nieuw Kerkarchief 373, f° 164-165.
 - (7) Bijlage I.

de demograaf iets aanvangen met hun aantal en met het aantal haarden terwijl ditzelfde aantal, samen met de lijsten van de personen die een gift deden (8) en diegene die leenden (9), ons iets over de verdeling van de rijkdom te Oostende kan bijbrengen.

Af en toe komt een lijst van gepointe personen of een haardentelling in een stadsrekening voor. Dit was het geval in 1411-1412 toen de stadsrekening 495 haarden voor Oostende vermeldde (10). In 1469 was dit aantal onveranderd gebleven (11). Zoals gezegd waren er in 1527 te Oostende nog steeds twee woonkernen. In de oude kern vermeldt men 260 en in de nieuwe 1.500 à 1.600 communicanten (12). Amper zes jaar later telt men te Oostende 1.170 haarden (13). In 1661 zouden blijkens een dekanale visitatie 4.000 communicanten te Oostende hebben vertoefd (14). In 1698 zou Oostende 6.728 inwoners hebben geteld. Dit cijfer is in 1723 tot 5.701, waaronder 532 vreemdelingen, gedaald en in het midden van de 18de eeuw waren er niet meer dan 4.000 inwoners (15). De kerkelijke overheid geeft in 1784 « circiter » 3.000 communicanten op, terwijl volgens de magistrat 7.077 inwoners te Oostende verbleven (16).

Overzichtelijk geeft dit volgende, volgens algemeen geldende normen omgerekende, bevolkingscijfers :

Jaar	Haarden	Communicanten	Inwoners
1411-12	495 (× 4,5)		2.227
1469	495 (× 4,5)		2.227
1527		1.850 (× $\frac{5}{3}$)	3.085
1533	1.170 (× 4,5)		5.265
1661		4.000 (× $\frac{3}{2}$)	6.000
1698			6.728
1723			5.701
			(waaronder 532 vreemdelingen)
ca. 1750			4.000
1784			7.077 (17)

(8) Bijlage III.

(9) Bijlage II.

(10) G. DEPT, *De oudste rekening van Oostende (1403-04)*, in : Handelingen van het Genootschap voor Geschiedenis « Société d'Emulation » te Brugge, dl. 75, 1932, blz. 180-217 en vooral 182.

(11) J. DE SMET, *Le dénombrement des foyers en Flandre 1469*, in : Bulletin van de Koninklijke Commissie voor Geschiedenis, dl. 99, 1935, blz. 145 : « Ostende, avec l'échevinage : 495, dont 89 foyers pauvres et 7 maisons vides ». — Dezelfde, *Het oude Oostende anno 1469*, in Biekerf, dl. 42, 1936, blz. 238-241.

(12) Zie noot 6.

(13) Zie bijlage I.

(14) Rijksarchief Brugge, Nieuw Kerkarchief 406, anno 1661.

(15) D. Farasyn, *Belgische Steden in reliëf* (Oostende). Brussel, Pro Civitate, 1965, blz. 147.

(16) Algemeen Rijksarchief, Oostenrijkse Geheime Raad 1339 A.

(17) Op basis van de communicanten komt men tot ongeveer : $3000 \times \frac{2}{3} = 4500 !$

De algemene trend is dus stijgend tot het einde van de 17de eeuw ; in de eerste helft van de 18de eeuw is zeer duidelijk een daling waar te nemen gevolgd door een nieuwe bevolkingstoename in de tweede helft van die eeuw. Men hoeft geen demograaf te zijn om te merken dat hier iets niet klopt. De bespreking van de cijfers die buiten de periode 1527-1533 vallen willen wij echter aan specialisten overlaten. Voor 1527 en 1533 zijn de cijfers evenzeer te wantrouwen. Wij weten dat in de haardtelling (of beter : haardbelasting) van 1533 nominatim 443 personen worden vermeld. Als dit gezinshoofden zijn, komt men met bijtelling van ongeveer $1/3$ armen, die van betaling werden vrijgesteld, tot ongeveer 600 gezinshoofden in de stad, wat, met gemiddeld vijf personen per gezin, 3.000 inwoners zou geven. Dit cijfer benadert dat van 1527, uitgaand van de communicanten, vrij nauwkeurig. Wil men het bij 5.265 (aantal haarden \times 4,5) berekend naar de haardbelasting van 1533 houden, dan komt men tot een aangroei van 2.180 inwoners, wat op een natuurlijk accres van 117 % per jaar neerkomt, wat behoudens massale inwijking onmogelijk is ; zelfs is dergelijke massale inwijking om sociale en maatschappij-structurele redenen onmogelijk te aanvaarden. Een mogelijkheid is nochtans dat het cijfer van 1527 te laag zou liggen en deze mogelijkheid is zelfs goed aanvaardbaar vermits de cijfers werden meegedeeld in een enquête naar de inkomsten van de geestelijkheid. Vanzelfsprekend heeft zij haar inkomsten eerder gedeprimeerd dan overgewaardeerd, dit blijkt uit de hele enquête : men kon immers nooit weten of men geen vermindering van de inkomsten of een heffing erop op het oog had ! Aldus lijkt een inwonersaantal van 3.000 aan de lage kant ; 5.000 is waarschijnlijk veel te hoog. Uit de studie van de bron blijkt immers vrij overtuigend dat « haard » hier zeer sterk in de richting van zuiver fiscaal begrip geëvolueerd is en voor de demograaf slechts bruikbaar na uitputting van alle andere bronnen. Wij menen dat deze vaststelling voor de eerste helft van de 16de eeuw waar men vaak over weinig anders dan haardbelastingcijfers beschikt, zeer belangrijk is (18).

Wij durven suggereren dat het aantal inwoners van Oostende ca. 1530 waarschijnlijk enkele honderdtallen boven 3.000 lag, maar willen niet verder gaan dan 3.500 tot 4.000 inwoners.

Wat brengt nu de haardbelasting bij op het vlak van de sociale stratigrafie van de stad in 1533 ? Het is duidelijk dat er a-priori mag besloten worden tot een positieve correlatie tussen het aantal haarden en de rijkdom, vermits men belast wordt in evenredigheid met het aantal haarden. Nog duidelijker blijkt dat uit het aantal haarden besluiten met betrekking tot de rijkdom mogen getrokken worden wanneer men de haardbelasting vergelijkt met de lening door verschillende personen aan de stad gedaan. Nog steeds, maar minder uitgesproken, blijkt, dat diegenen, die het meest bijdragen in de haardbelasting, ook giften doen aan de stad.

(18) Vergelijk met E. HÉLIN, A la recherche d'une mesure des inégalités de fortune : l'apport des rôles fiscaux liégeois in : *De Belastingen in het raam van Stad en Staat. Handelingen — L'impôt dans le Cadre de la Ville et de l'Etat. Actes. Pro Civitate*, Hist. uitgaven in-8°, nr. 13. Brussel, 1966, blz. 143-167, die voor wat de belasting op de vensters betreft vaststelt dat 40 het gemiddeld aantal per persoon is in 1650 (zie a.w. blz. 160).

Gaan wij even verder in op al deze cijfers.

Vooreerst verdelen wij de belastingsbetalers volgens schalen overeenstemmend met het aantal haarden :

Haardgeld te Oostende in 1533

<i>Aantal haarden</i>	<i>Aantal belaste personen</i>	<i>Aantal haarden</i>
1	166	166
2	128	256
3	60	180
4	35	140
5	19	95
6	12	72
7	4	28
8	1	8
9	3	27
10	4	40
11	1	11
12	2	24
13	3	39
14	1	14
15	1	15
16	1	16
17	—	—
18	1	18
19	1	19
	443	1.168

Wij voeren nu, omwille van de overzichtelijkheid, in deze schaalverdeling een natuurlijke, a.h.w. door de cijfers zelf opgedrongen, groepering door :

<i>Groep</i>	<i>Aantal belaste personen</i>	<i>% v/b totaal</i>	<i>Aantal haarden</i>	<i>% v/b totaal</i>
I (1 haard)	166	37,4	166	14,2
II (2 haarden)	128	28,9	256	21,9
III (3 + 4 haarden)	95	21,4	320	27,4
IV (5 + 6 haarden)	31	7,0	167	14,1
V (7 tot 19 haarden)	23	5,2	259	22,1
	443	99,9	1.168	99,7

Op deze wijze kunnen wij gemakkelijker nagaan welk aandeel in ieder van deze groepen bijdraagt in de lening en in de gift van hetzelfde jaar (19).

Lening

Groep	Aantal personen	Totaal bedrag (in lb. gr.)	Gemiddeld bedrag	Aantal leners/ Totaal aantal belaste personen v/d groep (in %)	Geleend bedrag/ Totaal aantal haarden v/d groep (in %)
I	4	16	4	2,4	9,6
II	10	30	3	7,8	11,7
III	17	53	3,1	17,8	16,5
IV	14	63	4,5	45,1	37,7
V	13	128	9,9	57,3	49,4
	58	290			

Schenking

Groep	Aantal personen	Totaal bedrag (in lb. gr.)	Gemiddeld bedrag	Aantal schenkers/ Totaal aantal belaste personen v/d groep (in %)	Geschonken bedrag/ Totaal aantal haarden v/d groep (in %)
I	0	0	0	0	0
II	6	5,5	0,9	4,7	2,1
III	6	11,5	1,9	6,3	3,6
IV	3	5	1,7	9,6	3,0
V	3	8,5	2,8	13,0	3,3
	18	30,5			

Wat valt nu uit deze tabellen af te leiden? Een minderheidsgroep van 23 belaste personen (= 5,19 % van het aantal belaste personen) groepeerd 22,1 % van de haarden; de talrijke groep die voor een haard belast wordt (37,4 %), groepeerd slechts 14,2 % van de haarden.

Hoe rijker de groep is, hoe groter het relatief aantal ervan dat in de schenking en vooral in de lening aan de stad deelneemt. Ook de bijdrage — vooral in de lening — die wordt gestort, in verhouding tot het aantal haarden waarvoor iedere groep wordt belast, neemt toe naarmate het een meer goeude groep betreft.

Onderzoeken wij wie tot die meest goeude groep behoren. Wij kunnen immers bepaalde groepen in de stad van de overige bevolking onderscheiden dank zij de rekeningen. Dit is het geval met de « weerden », die in elke rekening « pondgeld » betalen voor door hun stuurmannen aangevoerde kaakharing, verse en gezouten haring (20). Van de 21 « weer-

(19) Bijlage IV. Tabellen I en II.

(20) Algemeen Rijksarchief, Rekenkamer 37.353 f° 7 v°; 37.354 f° 10; f° 14.

den » (21) die in 1530 in de rekening figureren vonden wij 19 personen in onze heffing terug.

In het « pontgeld » voor de aangebrachte haring betaalden de « waarden » samen 1.480 lb. 10 s. 6 d. par. of gemiddeld ongeveer 70 lb. 9 s. 6 d. par. Met een bedrag van 183 lb. 9 s. par. betaalde Loy Stryt het meest ; het minst betaalde Jan Denys : 31 lb. 1 s. par.

Het aantal haarden waarvoor de 19 in de heffing teruggevonden waarden betaalden, waren, in stijgende lijn : 2, 2, 4, 4, 5, 5, 5, 8, 10, 10, 10, 12, 12, 13, 13, 15, 16, 18, 19. Wij vinden hier dus het bewijs dat de vier hoogst aangeslagen personen allen « waard » waren, terwijl van de groep van 23 met het hoogst aantal « haarden » meer dan 50 % (12 op 23) het beroep van waard uitoefenden. Het is dus duidelijk dat de economisch, en ook politiek (22), belangrijkste groep in Oostende ca. 1530 die van de waarden was. Dit bewijst — voor zover dit nog nodig mocht blijken — dat in Oostende te dien tijde het visserijbedrijf de belangrijkste economische activiteit was. Het was tevens het bedrijf waarin de meeste rijkdom zich concentreerde.

Kennen wij door bovenstaande combinatie van de bronnen vrij goed de groep van de « waarden », dan zijn de gegevens voor de overige bevolkingsgroepen veel meer dispaaraat. Hier moeten wij ons met enkele toevallige aanduidingen tevreden stellen. Het gebeurt inderdaad af en toe dat er omwille van het onderscheid bij homoniemen het beroep van een in de haardgeldheffing vernoemd persoon wordt opgegeven. Aldus worden nadere bijzonderheden vermeld voor 36 personen, die volgende beroepen uitoefenen : bakker (2), brouwer (2), klokmaker (1), priester (3), schipwerker (2), schoenmaker (2), schrijnwerker (1), strodekker (1), stuurman (7), tim-

(21) Algemeen Rijksarchief, Rekenkamer 37.353 f° 7 v°. In feite bestaan twee van deze éénentwintig uit een vennootschap van twee personen zodat het hier in totaal om 23 personen gaat. In bijlage I geven wij « weerd » weer door « reder ».

(22) Ter vergelijking volgen hier de wethouders van de jaren « XVC ende dertich » (Rekenkamer 37.353 [rekening van 1.2.1529, o.s. tot 31.1.1530, o.s.] f° 1 v°) en « XVC ende eenendertich » (Algemeen Rijksarchief, Rekenkamer 37.354 f° 1 v°) :
 « 1530 » « 1531 »

	<i>Burchmeester vanden courpse</i>	
Loy STRYT	Loy STRYT	
	<i>Burchmeester van scepenen</i>	
Antheunis MUENIC	Huubrecht CHRISTIAENS	
	<i>Scepenen</i>	
Meester Jan AERNOUDTS	Meester Jan AERNOUDTS	
Jan CORTZWEERT	Jan CORTZWEERT	
Pieter WULFFAERT	Pieter BOUTS	
Anthuenis CHEVALIER	Michiel VINNE	
Michiel VINNE	Bernaerd BOUDELLOOT	
Bernaerd BOUDELLOOT	Jacob DE BUDT	
Cornelis DE KNOE	Pieter POORENS	
Pieter HEYNS	Claeis TOR	
	<i>Tresorier</i>	
Cornelis OLIVIERS	Cornelis OLIVIERS	
	<i>Gaerdere</i>	
Jan VAN MARIEVOORDE	Jan VAN MARIEVOORDE	

Algemeen Rijksarchief, Rekenkamer 37.351 tot en met 37.355 bieden een volledig zelfde beeld. Het staat dus onomstootbaar vast dat tenminste 2/3 van de politieke machtshebbers te Oostende in die periode « waarden » zijn (Vgl. voor wat het belang van de « waarden » betreft : R.DOEHAERD, *La genèse d'une entreprise maritime. Les pêcheurs de Wenduine au XVe siècle* in : Contributions à l'histoire économique et sociale, I, 1962, blz. 5-38).

merman (3), touwslager (lijndraaier) (3), vleeshouwer (1), voerman (wagenare) (2), zeeman (6), zeilmaker (1). Dit alles bewijst nogmaals zeer duidelijk hoe visserij en scheepvaart in die tijd te Oostende alle andere beroepen in de schaduw lieten, want wanneer de tewerkstelling in de scheepvaartsector duidelijk blijkt voor de schipwerker, de stuurman, de zeeman en de zeilmaker, dan zullen ook — tenminste gedeeltelijk — de schrijnwerker, de timmerman, de touwslager en misschien zelfs de klokmaker in die sector actief zijn geweest. De stuurmannen en de zeemannen lijken hier bovendien reeds voldoende in aantal opdat hun aantal haarden reeds een idee zou kunnen geven van het « haardbezit » van beide groepen : de 7 stuurmannen betalen voor 24 haarden, wat neerkomt op gemiddeld 3,4 ; de 6 zeemannen bezitten 9, of gemiddeld 1,5 haard per persoon. Opvallend is verder het eerder hoge haardgeld betaald door de zeilmaker (7 haarden), de brouwers (gemiddeld 4,5 haarden) en de schoenmakers (3,5 haarden) ; opvallend laag is verder het aantal haarden van de klokmaker (1), van de strodekker (1) en van de touwslagers (1,3). De bakkers betalen voor gemiddeld 2,5 en de vleeshouwer voor 3 haarden. Behalve voor de stuurmannen en zeelieden zijn de groepen hier niet voldoende vertegenwoordigd om de gevonden cijfers voor representatief te mogen aanzien.

BESLUIT :

De lijst van de heffing op de haarden in 1533 is voor Oostende van historisch belang. Zij getuigt niet alleen van de zorg van het stadsbestuur en van de bewoners om hun stad te herstellen van de door de stormvloed van 1530 en 1532 opgelopen schade, maar is bovendien een belangrijk document voor de anthroponymie en de genealogie. Hoewel de meest voorkomende namen thans niet meer in Oostende teruggevonden worden, treffen wij er nog enkele typisch Oostendse namen in aan (Roryc, Rycx, Menyt, Meeux, Ghyselin e.a.).

Voor het bevolkingsaantal van Oostende biedt de lijst enkele interessante aanknopings- en vergelijkingspunten.

Tenslotte laat de lijst ons toe een sociale stratificatie van de stadsbevolking te beproeven, leert zij ons heel wat over de belangrijke groep « waarden » te Oostende en over de economische activiteit van de stad en haar bewoners.

*

**

BIJLAGE I Haardbelasting 1533 (bron : ARA., RK. 27.797)

<i>Naam en Voornaam</i>	<i>Beroep</i>	<i>Aantal haarden</i>	<i>Bedrag (in gro. VI.)</i>
ACKAERT, Willem		1	5 s.
AELBOUT, Wwe Ghylein zie WOUTERS Cornelis			
AELBOUT, Wwe Jacop		1	5 s.
AELBOUT, Lauwers		1	5 s.
AELBOUT, Loy		1	5 s.
AELBOUT, Pieter		1	5 s.
AELBRECHT, Wwe Jacop		1	5 s.

AELBRECHT, Vincent		1	5 s.
AERNOUDTS, Adriaen	schoenmaker	4	20 s.
AERNOUTS, Adriaen	stierman	4	20 s.
AERNOUTS, Adriaen	timmerman	2	10 s.
AERNOUTS, Franssois		2	10 s.
AERNOUTS, Gillis		1	5 s.
AERNOUTS, Jan		1	5 s.
AERNOUTS, Meester Jan		6	30 s.
ANDRIES, Joos		1	5 s.
ANDRIES, Wwe Maertin		3	15 s.
ANDRIES, Mateeux		1	5 s.
ANDRIES, Vincent		1	5 s.
AREMBOUT, Loy		5	25 s.
AVERBOUT, Wwe Claeis		2	10 s.
AVERBOUT, Ghylein		2	10 s.
AVERBOUT, Lauwers		1	5 s.
AVERBOUT, Mathijs		1	5 s.
AVERBOUT, Vincent		4	20 s.
BAEST, Gillis		1	5 s.
BAEST, Jacop		2	10 s.
BALLYNC, Anthuenis		1	5 s.
BAMBEKE, Inghelraem van	reder = « weerd »	12	3 lb.
BATE, Aernoudt		2	10 s.
BERDSSIN, Luucx		2	10 s.
BERGE, Pieter vanden		4	20 s.
BETS, Ghysebrecht de		11	2 lb. 15 s.
BEYDENS, Clement		1	5 s.
BEYTS, Jacop	timmerman	2	10 s.
BEZYDE, Maertin van		1	5 s.
BISSCOP, Jacop, over de kinderen van BISSCOP, Lenaert		1	5 s.
BISSCOP, Jan		3	15 s.
BISSCOP, Pieter		3	15 s.
BLANCKAERTS, kinderen		2	10 s.
BLANCKE, Gillis		1	5 s.
BOELE, Jan		3	15 s.
BOELINC, Antheunis en BOUDSSONE, Franssois		2	10 s.
BOELYNC, Coryn		2	10 s.
BOENS, kinderen Bastiaen		1	5 s.
BOLLAERT, Jan		1	5 s.
BONEEM, Jooris		1	5 s.
BOOMS, Antheunis		1	5 s.
BOOMS, Danneel		1	5 s.
BOOMS, Jacop		4	20 s.
BOOMS, Pieter		1	5 s.
BOUDELOOT, Bernaert		9	2 lb. 5 s.
BOUDENS, Gillis		2	10 s.
BOUDENS, Jan	schrijnwerker	3	15 s.
BOUDSSIN, Bastiaen		4	20 s.
BOUDSSIN, kinderen Jan		1	5 s.

BOUDSSONE Franssois, zie BOELINC Antheunis			
BOUDSSONE, Jan — vander Nieuipoort		4	20 s.
BOUDTSSONE, Adriaen		1	5 s.
BOUTS, Pieter	reder	5	25 s.
BOVECOT, Wwe Aernoudt		1	5 s.
BRABANDERE, Wwe Jacop		3	15 s.
BRUNE, Adriaene		2	10 s.
BUDT, Jacop de	reder	8	2 lb.
BUL, Adriaen		1	5 s.
BURCH, Christiaen vander		1	5 s.
BUTTE, Wwe Aernoudt		2	10 s.
BUTTE, Willem		3	15 s.
BRUNE, Dheer Jan —	presbytere	2	10 s.
CACHTELE, aeldinghers Blasius		2	10 s.
CALEWAERT, Jan	brouwer	3	15 s.
CALEWAERT, Pieter		2	10 s.
CANE, Cornelis en CANTERS, Maertin		2	10 s.
CHEVALIER, Antheunis		4	20 s.
CHRISTIAENS, Huubrecht	reder	13	3 lb. 5 s.
CHRISTIAENS, Joachim		5	25 s.
CHRISTIAENS, Pieter		1	5 s.
CLAEIS, Ghylein		1	5 s.
CLAEIS, Gillis		2	10 s.
CLAEIS, Maye		2	10 s.
CLEMENT, Aernoudt kinderen		1	5 s.
CLERC, Heyndric de		3	15 s.
CLERC, Jan de		1	5 s.
CLERC, Pieter de	stierman	6	30 s.
CLERC, Pieter de — f ^s Maertins		1	5 s.
CLERC, Vincent de		1	5 s.
CLEYNE, Aechte		1	5 s.
CLEYNE, Antheunis	scipwerkere	3	15 s.
CLEYNE, Antheunis	stierman	2	10 s.
CLEYNE, Claerke		3	15 s.
CLEYNE, Pieter		2	10 s.
CLIEVERE, Vichtoor de — ghezeyt Loys		4	20 s.
COGGHE, Jan		1	5 s.
COLENHEYNS, Cornelis		5	25 s.
COLENHEYNS, kinderen Jan		4	20 s.
CONINC, Wwe Aernoudt de		1	5 s.
COOLE, Willem		1	5 s.
COOPMAN, Wwe Jan zie ook : POORENS, Pieter		16	4 lb.
CORNELISSONE, Jan	zeeman	1	5 s.
CORNELISSONE, Jan	zeylmakere	7	35 s.
CORTZWEERT, kinderen Adriaen		2	10 s.
CORVERS, Wwe Adriaen		1	5 s.

COUDE, dheer Huubrecht —	presbytere	3	15 s.
COUDE, Wwe Jacop		3	15 s.
COUDEVELT, Danneel		2	10 s.
CRICKEMAN, Jan			
zie NEERMONT, Claeis			
CRUDERE, Gillis de		2	10 s.
CRUUCEVOET, Vincent		1	5 s.
CUDDEN, Antheunis		1	5 s.
CUUPERE, Gillis de		1	5 s.
DALE, Jacop vanden		1	5 s.
DAMMAERT, kinderen van Jacop		1	5 s.
DENYS, Jan	reder	10	2 lb. 10 s.
DENYS, Pieter		2	10 s.
DESTEEVELE, zie STEVELE de			
DOLAGHE, Jan de jonghe		1	5 s.
DOLAGHE, Jan	stierman	3	15 s.
DOLAGHE, Jan, stierman over			
SOCH, Betke		1	5 s.
DORT, Heyndric van		2	10 s.
DRAS, Roegier		1	5 s.
DRIEPONDT, Adriaen		2	10 s.
DRIEPONDT, Rycke		9	2 lb. 5 s.
DRUBBELS, Coppe		1	5 s.
DRUBBELE, Pieter		1	5 s.
DUVINC, Wwe Adriaen		2	10 s.
DUVINC, Wwe Vincent		1	5 s.
EECKERE, Cornelis		2	10 s.
EECKERS, Wwe Adriaen		3	15 s.
EERBOUT, Antheunis		2	10 s.
EERBRANT, Adriaen		2	10 s.
EERMONT, Wwe Adriaen		2	10 s.
EVERAERDT aeldynghers Jooris		2	10 s.
EVERAERDTS, Margriete		1	5 s.
FEYS, Jan		1	5 s.
FILDERS, Cornelis		2	10 s.
FOBBE, Jan		5	25 s.
GHEEROLF, Jan		1	5 s.
GHELPERE, Maertin de		2	10 s.
GHILDE van SINTE QUINTEN		2	10 s.
GHYLEINS, Adriaen		1	5 s.
GHYLEINS, Cornelis		1	5 s.
GHYLEINS, Cornelis		2	10 s.
GHYLEINS, Gillis		1	5 s.
GHYSELIN, Christoffels		2	10 s.
GOES, Andries		4	20 s.
GOES, Jacop		1	5 s.
GOES, Wwe Loy		3	15 s.
GOORLING, Wwe Willem		1	5 s.
GOORLYNC, Pieter		1	5 s.
GOVAERT, Jan		2	10 s.
GOVAERT, Pieter		3	15 s.

GOVAERT, Vincent	3	15 s.
GOYNS, Crispin	2	10 s.
GOYNS, Donaes	2	10 s.
GOYNS, Ghylein	1	5 s.
GRAVE, aeldynghers Vincent de —	3	15 s.
GROOTE, Aernoudt de	1	5 s.
GROUWE, Willem vander	3	15 s.
GRYSE, Gillis de	1	5 s.
GUULKEN, Claeis van	1	5 s.
HAENE, Cornelis de — daer Crispin KIEN woont	2	10 s.
HAENE Cornelis de — en Wwe Pieter de HAENE	2	10 s.
HANCKE, Adriaen	reder 19	4 lb. 15 s.
HANCKE, Jan	5	25 s.
HANCKE, Jan	zeeman 2	10 s.
HANCKE, Willem	2	10 s.
HARYNC, Jacop	1	5 s.
HAZE, Aernoudt de	2	10 s.
HAZE, aeldynghers Franssois de	14	3 lb. 10 s.
HAZE, Jacop de	6	30 s.
HEBBENS, Adriaen	2	10 s.
HEBBENS, Cornelis de jonghe	2	10 s.
HEBBENS, Pieter	1	5 s.
HEBBENS, Vincent	2	10 s.
HELLE, Wwe Vincent	4	20 s.
HELLYNC, Andries	1	5 s.
HELLYNC, Michiel	2	10 s.
HERTS, Franssois	1	5 s.
HEYNDRICX, Adriaen	strodekker 1	5 s.
HEYNDRICX, Cornelis — alias CRAMERE	5	25 s.
HEYNS, Pieter	6	30 s.
HEYSSINS, Andries	2	10 s.
HIDDE, Adriaen	4	20 s.
HIDSEBOUT, Adriaen	2	10 s.
HIDSEBOUT, Cornelis zie LOOTS Jan		
HOLLEBRANDT, Wwe Pieter	1	5 s.
HOOFT, Cornelis	1	5 s.
HOOFT, Goris	4	20 s.
HUUGAERT, Jacop	3	15 s.
HUUGHE, Aernoudt en zijn medepleghers	4	20 s.
HUUGHE, Cornelis	1	5 s.
HUUGHE, Jan	1	5 s.
HUUGHE, Lenaert	2	10 s.
HUUGHE, Vincent	1	5 s.
INGHEL, Loy	3	15 s.
JANSSONE, Dieric	stierman 3	15 s.
JANSSONE, Jan	brauwere 6	30 s.

JANSSONE, Jeronimus		6	30 s.
JANSSONE, Mathys	lyndrayere	1	5 s.
JONCKHEERE, Joos ende			
VANDERE, Adriaen		2	10 s.
JONCKHEERE, Ruebin		2	10 s.
KAERLE, Hanneke		2	10 s.
KEERSGHIETERS, Margriete		2	10 s.
KEMMELE, Bastiaen		1	5 s.
KERCKHOVE, Antheunis vanden		1	5 s.
Kercke in Oostende		5	25 s.
KERSKAMP, Pierchoen van		2	10 s.
KIEN, Aernoudt		1	5 s.
KIEN, Wwe Antheunis		1	5 s.
KIEN, Cornelis	reder	10	2 lb. 10 s.
KIEN, Danneel		2	10 s.
KIEN, Gillis		1	5 s.
KIEN, Jacop f. Cornelis		1	5 s.
KIEN, Jan ende zijn broeders		10	2 lb. 10 s.
KIEN, Michiel	clocmakere	1	5 s.
KIEN, Pieter		5	25 s.
KNAPE, Cornelis		1	5 s.
KNAPE, Ghylein		5	25 s.
KNOC, Cornelis de		12	3 lb.
KNOC, Jacop		4	20 s.
LADIN, Aernoudt		3	15 s.
LAMMENS, aeldynghers Joos		4	20 s.
LAMPSSIN, Cornelis		4	20 s.
LANCHALS, Jan		2	10 s.
LAVERE, Heyndric de		2	10 s.
LAVERE, Maertin de		3	15 s.
LEERMAN, Reynout		3	15 s.
LEEUWE, Gillis de cleene		2	10 s.
LEEUWE, Gillis	stierman	3	15 s.
LEYE, Wwe Adriaen vander		3	15 s.
LINDE, Tristram vander		1	5 s.
LOOTEN, Jan		3	15 s.
LOOTEN, Jan	lyndrayere	2	10 s.
LOOTS, Adriaen		2	10 s.
LOOTS, Gillis		5	25 s.
LOOTS, Jan en			
HIDSEBOUT, Cornelis		5	25 s.
LUEVENE, Joos van		1	5 s.
MAERTINS, Jacop	zeeman	1	5 s.
MAERTINS, Kaerle		2	10 s.
MAES, Loy		3	15 s.
MAES, Me. Jacop	presbytere	2	10 s.
MAES, Rycke (Ryckwaert)		4	20 s.
MAETS, Ghylein		6	30 s.
MANNAERT, Cornelis		2	10 s.
MANNAERT, Wwe Maerin		1	5 s.
MANTS, Cosmos		1	5 s.

MANTS, Jan		2		10 s.
MARCX, Cornelis		1		5 s.
MARIENVOORDE, Jan van		3		15 s.
MAZIN, Bastiaen		1		5 s.
MEESTERJANS, Gillis		2		10 s.
ME. JANS, Michiel		1		5 s.
ME. JANS, Vincent		2		10 s.
MEEUX, Luucx		1		5 s.
MEEUX, Walrave		3		15 s.
MELLEWAERT, Jan		1		5 s.
MENYT, Aernoudt		1		5 s.
MENYT, Claeis		1		5 s.
MICHIELS, Jacop		2		10 s.
MICHIELS, Jan		2		10 s.
MICHIELS, Willeboort		3		15 s.
MIDDELAERE, Philips		2		10 s.
MOENENS, Antheunis	waghenare	3		15 s.
MOERKERCKE, kinderen Juerdaen		3		15 s.
MOL, aeldynghers Thomaes		2		10 s.
MOOR, Jan de		2		10 s.
MOULLIN, Jan du	reder	4		20 s.
MUELNE, Pieter vander		1		5 s.
MUENIC, Antheunis	reder	15	3 lb.	15 s.
MYSTERE, Thomaes de		1		5 s.
NAGHELIC, Lauwers		1		5 s.
NANNENS, Claeis		2		10 s.
NANNENS, Wwe Michiel		1		5 s.
NANNENS, Wwe Pieter		2		10 s.
NAYERE, Jooris de		1		5 s.
NEERMONT, Claeis		3		15 s.
NEERMONT, Claeis over CRICKEMAN, Jan		1		5 s.
NIEMAN, Jan		2		10 s.
NIEMAN, Jan	zeeman	3		15 s.
NIEMAN, Symoen		1		5 s.
NOOLE, Maye		4		20 s.
NOOZE, Lauwers		2		10 s.
OBRECHT, Wwe Alexius		5		25 s.
OLIVIERS, Cornelis	reder	13	3 lb.	5 s.
OLIVIERS, Jeronimus		2		10 s.
OLLAERE, Jan	vleeschauwere	3		15 s.
ORZELE, Gillis van		1		5 s.
OOZE, Cornelis		2		10 s.
OOZE, Crispin		2		10 s.
OOZE, Gillis		5		25 s.
OOZE, Jan — d'oude		4		20 s.
OOZE, Jan ende Vincent		3		15 s.
OOZE, Pieter		2		10 s.
OOZE, Vincent		3		15 s.
OUDEGHEERE, Malin		1		5 s.
OUDEGODT, Jacop		2		10 s.

PAMELE, Willem van	3	15 s.
	1	5 s.
PAUWELS, Franssois	2	10 s.
PAUWELS, Joos	1	5 s.
PENNINC, aeldynghers Maertin	1	5 s.
PENSAERT, Jacop	3	15 s.
PERDEVAEL, Wwe Huubrecht	1	5 s.
PIERAERTS, Pieter	1	5 s.
PIEROOT, Bouden — ghezeit Staes	3	15 s.
PIERS, Jacop	1	5 s.
PIERS, Jacop ende THIESSE Fs.		
ANTHEUNIS, Adriaen	1	5 s.
PIERS, Maertin	2	10 s.
PIETERS, Amandt	2	10 s.
PIETERS, Ghylein	1	5 s.
PIETERS, Mathijs	1	5 s.
PIETERSSONE, Aelbrecht	1	5 s.
POORENS, Pieter	5	25 s.
PROCHIEPAPE vander nieuwer kercke	7	35 s.
PROOST, Denys	1	5 s.
PROOST, Meeux	2	10 s.
PROOST, Wwe Meeux	1	5 s.
PROOST, Rycke	4	20 s.
PUPPE, Jan	2	10 s.
QUAERT, Cornelis	1	5 s.
QUAERT, Pieter	1	5 s.
QUATALE, Adriaen	1	5 s.
QUATALE, Wwe Bastiaen	3	15 s.
QUAVENTE, Wwe Jacop	3	15 s.
RAEU, Juliaen	2	10 s.
REYFFIN, Lenaert	3	15 s.
REYNS, Vincent	1	5 s.
RIESWYC, Antheunis van	2	10 s.
ROELMAN, Antheunis	4	20 s.
ROELS, Pieter	3	15 s.
ROPS, Jan	6	30 s.
RORIC, Kinderen Vincent	1	5 s.
RYCKIER, Ruebin	3	15 s.
RYCX, Antheunis	1	5 s.
RYCX, Wwe Jan	1	5 s.
RYCX, Jan	3	15 s.
RYCX, Jan	1	5 s.
RYST, Wwe Aernoudt	2	10 s.
RYST, Wwe ende aeldynghers Antheunis	4	20 s.
RYST, Claeis	2	10 s.
SANCTUS, Pieter	1	5 s.
SAUR, Roelandt	2	10 s.
SAVE, Jeroon	2	10 s.
SAVETYN, Wwe Jacop van	7	35 s.

reder

themmerman

zeeman

SCHELEWAERT, Vincent	2	10 s.
SCHILDERE, Jacop	1	5 s.
SCHILDERE, Wwe Jacop	2	10 s.
SCINCLE, Maertin	2	10 s.
SCOTTE, Jan	2	10 s.
SCOTTE, Pieter (zie ook WREEDE, Jan — de Jonghe)	3	15 s.
SCROOS, Jacop	3	15 s.
SINTE QUINTEN, zie GHILDE van —		
SMICHT Tkynt, Adriaen —	1	5 s.
SMICHT, Aernoud	1	5 s.
SMICHT, Jan de — ghezeit broere	2	10 s.
SOCH, Betke, zie DOLAGHE Jan		
STAES, Cornelis	2	10 s.
STAES, Wwe Me. Jan	4	20 s.
STAMERARE, Kinderen Antheunis	1	5 s.
STEENCOP, Wwe Adriaen	5	25 s.
STEENWEGHE, Aernoudt van	2	10 s.
STEENWEGHE, Jan van	1	5 s.
STEENWORP, Vincent	1	5 s.
STEVELE, Pieter de —	3	15 s.
STEVENS, Coppe	2	10 s.
STRATE, Lenaert vander	1	5 s.
STRYT, Franssois	10	2 lb. 10 s.
STRYT, Jooris	2	10 s.
STRYT, Loy	18	4 lb. 10 s.
STURTEBUERSE, Adriaen	1	5 s.
TEEUX, Christiaen	1	5 s.
TEEUX, Jan	2	10 s.
TESSELE, Pieter van	1	5 s.
THIESSE, Wwe Adriaen	1	5 s.
THIESSE, Adriaen fs. Antheunis zie ook PIERS, Jacop	1	5 s.
THIESSE, Berthelmeeux	2	10 s.
THIESSE, Ghylein	3	15 s.
THIESSE, Jacop	1	5 s.
THIESSE, Jan	1	5 s.
THIESSE, Wwe ende aeldinghers Jan	1	5 s.
THYS, Franssois	1	5 s.
TOLFFIN, Adriaen	2	10 s.
TOLFFIN, Bastiaen	3	15 s.
TOLFFIN, Cornelis	3	15 s.
TOLFFIN, Franssois	1	5 s.
TOLFFIN, Gillis	1	5 s.
TOORS, Antheunis	2	10 s.
TOORS, Cornelis	3	15 s.
TOORS, Jan	2	10 s.
TOR, Claeis	2	10 s.
TRIMDE, Aernoudt van	1	5 s.
TRIMDE, Jan van	4	20 s.

reder

zeeman

backere
reder

UUTEN KEINARE aeldingers		
Elizeus	3	15 s.
VALLYNC, Franssois	2	10 s.
VANDERE, Adriaen		
zie JONCKHEERE Joos		
VANDERE, Aernoudt	5	25 s.
VANDERE, Wwe Bastiaen	2	10 s.
VANDERE, Franssois	1	5 s.
VANDERE, Jan	2	10 s.
VANDERE, Mateeux	3	15 s.
VANDERE, Mateeux — Ghyleinssone	2	10 s.
VANDERE, Pieter	3	15 s.
VELDERE, Cornelis	2	10 s.
VELDERE, Wwe Marcelis de	9	2 lb. 5 s.
VERDIEUX, Cornelis	1	5 s.
VERDIEUX, Wwe Cornelis	1	5 s.
VERGOORE, Michiel	6	30 s.
VERHEYDE, Joos	1	5 s.
VERLEYE, Adriaen — (de jonghe)	2	10 s.
VETTERS, Vincentie	2	10 s.
VILDERE, Maertin de	7	35 s.
VINCENT, Cornelis	2	10 s.
VINNE, Michiel	4	20 s.
VLINT, Wwe Cornelis	1	5 s.
VLINT, Jacop	1	5 s.
VOS, Jan de	3	15 s.
WACHTER, Claeis de	1	5 s.
WACHTER, Jooris (de)	4	20 s.
WARRE, Wwe Gillis	1	5 s.
WEST, Marcx van	5	25 s.
WEYTEN, Cornelis	2	10 s.
WEYTEN, Vincent	4	20 s.
WEYTS, Adriaen	3	15 s.
WEYTS, Bastiaen	1	5 s.
WEYTS, Clement	2	10 s.
WEYTS, tkynt Jooris	1	5 s.
WIELMAKERE, Lenaert	4	20 s.
WOUTERHEYNS, Aeldingers		
Jan — d'oude	6	30 s.
WOUTERS, Adriaen	1	5 s.
WOUTERS, Augustin	1	5 s.
WOUTERS, Bastiaen	1	5 s.
WOUTERS, Cornelis ende		
Wwe AELBOUT, Ghylein	2	10 s.
WOUTERS, Jacop	4	20 s.
WOUTERSSONE, Willem	1	5 s.
WREEDE, Cornelis de	6	30 s.
WREEDE, Huubrecht (de)	2	10 s.
WREEDE, Jan — d'oude	2	10 s.
WREEDE, Jan — de jonghe ende		
SCOTTE, Pieter	3	15 s.

WULFFAERT, Davidt	1	5 s.
WULFFAERT, Wwe Jan — (de jonghe)	1	5 s.
kynde Jan W. de jonghe	2	10 s.
WULFFAERT, Wwe Moyses	3	15 s.
WYNCLE, Remeeux vander	6	30 s.
WYTINC, Jan	2	10 s.
YMPENS, Kynderen Adriaen	3	15 s.
YMPEN, Berthelmeeux	5	25 s.
ZEEUWE, Dieric Janssone	1	5 s.
ZEGHERS, Cornelis	4	20 s.
ZEGHERS, Wwe Lauwers	4	20 s.
ZOETAERT, Wwe Adriaen	1	5 s.
ZOETE, Hector	2	10 s.
ZOETE, Wouter	2	10 s.
ZUELE, Franske	2	10 s.
ZUUDT, Mathijs van	1	5 s.
ZWANCKE, Claeis	13	3 lb. 5 s.
ZYGHEERE, Jacop	3	15 s.

BIJLAGE II

Lening 1533

(bron : ARA., RK. 27.797, f° 19 r° - 20 r°)

<i>Naam</i>	<i>Bedrag (in lb. gro. Vlaams)</i>	<i>Naam</i>	<i>Bedrag (in lb. gro. Vlaams)</i>
AERNOUDTS, Meester Jan	4	LEEUWE, Cornelis	1
ANDRIES, Vincent	4	LEEUWE, Gillis	1
AVERBOUT, Loy	1	LOOTS, Gillis	1
AVERBOUT, Vincent	1	ME. LUCAS, Maes	2
BAMBEKE, Inghelraem van	12	MAES, Rycke	1
BETS, Ghyselbrecht de	8	MARIENVORDE, Jan van	6
BISSCOP, Jacop	12	MOOR, Wwe Antheunis de	3
BOUDELOOT, Bernaerdt	8	MOULLIN, Jan du	10
BOUDSSIN, Bastiaen	2	MUENIC, Antheunis	14
BOURGEOIS, Pieter	4	NIEMAN, Jan, wielmakere	2
BOUTS, Pieter	12	OLIVIERS, Cornelis	8
BUDT, Jacop de	12	OLIVIERS, Jeronimus	4
BUSSCOP, Gillis	1	OOZE, Gillis	1
CHRISTIAENS, Huubrecht	16	PENSAERT, Jacop	2
CLERC, Pieter de	2	REYFFIN, Lenaert	1
CLEYNE, Pieter	1	ROPS, Jan	1
COLENHEYNS, Cornelis	6	SCHELEWAERT, Vincent	1
CORNELISSONE, Jan	6	SCROOS, Jacop	3
FOBBE, Jan	6	STRYT, Loy	12
GHYSELIN, Christoffels	8	THIESSE, Berthelmeeux	1
GROUWE, Willem vander	1	TOLFFIN, Bastiaen	2

HANCKE, Adriaen	12	TOLFFIN, Franssois	1
HANCKE, Jan	8	TOORS, Cornelis	4
HAZE, Jacop de	8	TOORS, Malin	4
HEBBENS, Antheunis	1	VANDERE, Aernoudt	4
HEBBENS, Cornelis	2	VANDERE, Jan, waghenaere	4
HIDSEBOUT, Cornelis	1	VANDERE, Mateeux	2
HOOFT, Gooris	8	VANDERE, Pieter	2
HUUGHE, Jan	1	VELDERE, Wwe Marcelis de	6
JANSSONE, Dieric	2	VERGOORE, Michiel	2
JANSSONE, Jan, brauwere	4	VINNE, Michiel	6
KIEN, Adriaen	6	WACHTERE, Jooris	4
KIEN, Danneel	2	WEST, Marcx van	2
KIEN, Jacop Loyszone	2	WILSSIN, Antheunis	1
KIEN, Jan	8	WOUTERS, Jacop	1
KIEN, Maertin	10	WREEDE, Jan fs. Cornelis	1
KNAPE, Ghylein	4	WREEDE, Jan fs. Jans	1
KNOC, Cornelis de	4	ZOETS, Wouter	5
KYEN, Cornelis	8		

*
**

BIJLAGE III

Schenking 1533

(bron : ARA., RK. 27.797, f° 20 r°-v^o)

<i>Naam</i>	<i>Bedrag (in lb. gro. Vlaams)</i>	<i>Naam</i>	<i>Bedrag (in lb. gro. Vlaams)</i>
AERNOOTS, Adriaen	1	LEEUWE, Adriaen	1½
BOOMS, Jacop	1	ME. JANS, Gillis	½
CALEWAERT, Jan	2	NOOLE, Maye	2
CLEYNE, Antheunis	½	OLLAERE, Jan	1½
COUDEVELT, Danneel	1	OOZE, Vincent	4
DOLAGHE, Jan	1	PAMELE, Willem van	1½
DRIEPONDT, Rycke	2½	POORENS, Pieter	2
HANCKE, Jan (zeeman)	½	SCINCKELE, Jacop	½
HEBBENS, Adriaen	½	STRYT, Franssois	2
HEYNS, Pieter	2½	TOR, Claeis	2
HIDDE, Adriaen	1	YMPEN, Berthelmeeux	½
INGHEL, Thomaes	½	ZWANCKE, Claeis	4
KERSCAMP, Pierchoen van	1		

BIJLAGE IV - TABEL I

Lening 1533

(bron : ARA., RK. 27.797, f° 19 r°-v^o)

<i>Aantal haarden</i>	<i>Aantal leengevers</i>	<i>Totaal bedrag van de groep (in lb. gro.)</i>	<i>Gemiddeld bedrag per persoon (in lb. gro.)</i>
1	4	16	4
2	10	30	3
3	10	24	2,4
4	7	29	4,14
5	9	44	4,89
6	5	19	3,8
8	1	12	12
9	2	14	7
10	2	16	8
11	1	8	8
12	2	16	8
13	2	24	12
15	1	14	14
18	1	12	12
19	1	12	12

*
**

BIJLAGE IV - TABEL II

Giften 1533

(bron : ARA., RK. 27.797, f° 20 r°-v^o)

<i>Aantal haarden</i>	<i>Aantal schenkers</i>	<i>Totaal bedrag van de groep (in lb. gro.)</i>	<i>Gemiddeld bedrag per persoon (in lb. gro.)</i>
2	6	5,5	0,91
3	3	7,5	2,5
4	3	4	1,33
5	2	2,5	1,25
6	1	2,5	2,5
9	1	2,5	2,5
10	1	2	2
13	1	4	4